

SINAÏEK

Tijdschrift van Heemkring "Den Dissel" Sinaai jaargang 15 nr. 3 - 2019

Zr. Andrea Van der Linden
De was doen in een lager gelegen rivier

Inhoud

Disselingen Etienne De Meester	blz. 35
Missionaris in Congo - deel 2 Zuster Andrea Van der Linden	blz. 36
Zelfstandige naamwoorden met "N" Annemie Bogaert en Etienne De Meester	blz. 44
Bidprentje: René Van Puyvelde (1887 - 1918)	blz. 45
Sinaainaren die stierven in 1962 Georges Tallir	blz. 46
Eeuwfeestveloekoers op 29 september 1930	blz. 48

Ons archief in de bovenzaal op het gemeentehuis
is elke zaterdag toegankelijk van 10u tot 11u30

Sinaïek is een uitgave van heemkring "Den Dissel" en verschijnt 4 keer per jaar.
Archiefbeheer: Etienne Bogaert, Wilfried Seghers, Alfons Van Hoydonck, Joanna Blancquaert
Fotoarchief: Georges Tallir, Walter Vermeiren
Administratie: Wilfried Seghers, Etienne Bogaert
Samenstelling: Jos Daems
Eindredactie: Annemie Bogaert
V.U. Etienne De Meester, Edgar Tinelstraat 28 9112 Sinaai, Tel. 03 772 41 64
<http://www.sinaaileeft.be/heemkring-den-dissel>

Niets uit deze uitgave mag worden gereproduceerd en/of openbaar gemaakt worden door middel van druk, fotokopie, microfilm, elektronische of andere middelen, zonder voorafgaande toestemming van de uitgever. Iedere auteur is verantwoordelijk voor zijn of haar bijdrage.

© Heemkring "Den Dissel" Sinaai

Vlaanderen
verbeelding werkt

Disselingen

Jaarboek 2019

Ons jaarboek van 2019 krijgt als titel "100 jaar landelijke beweging in Sinaai". Daarin brengen we van elk een stukje geschiedenis en stellen we de werking, vieringen en hoogtepunten in de kijker. We hebben daarbij aandacht voor de bestuursleden die de verschillende verenigingen hebben geleid of nog leiden. Volgende landbouworganisaties zijn opgenomen in deze publicatie:

- Van Boerengilde tot Landelijke Gilde
- Van Boerinnenbond tot KVLV
- Van BJB - jongens en meisjes tot KLJ
- De Landelijke Rijvereniging (LRV)
- De Onderlinge Bedrijfshulp (OBH)

Zoals steeds is het boek fraai geïllustreerd met foto's en documenten.

Oproep: wie geen lid is van onze heemkring en het boek wenst te ontvangen (€ 10) raden we aan vooraf in te tekenen bij één van de bestuursleden van Den Dissel of bij één van de betrokken verenigingen vóór 15 augustus.

Schenkeningen

Christiane Vercauteren: een kiezerslijst van 1976 - 78, oude parochiebladen en het boek "Kijk op het Waasland" met foto's van Sinaai.

Anna Van Goethem: oude parochiebladen.

Benno Robijn: oude bidprentjes en rouwbrieven, wereldatlas 1938.

Eddy Van Dongen (Familiekunde Vlaanderen regio Land van Waas): bidprentjes.

Etienne De Meester
Voorzitter

Missionaris in Congo - deel 2

In het vorig nummer maakten we kennis met Zr. Andrea Van der Linden. Vandaag gunt ze ons een blik in het dagelijks leven in Congo eind jaren '60.

Ontspanning

Zoveel jonge mensen op een plateau in de brousse... Je moest zelf voor ontspanning zorgen! Volley voor profs en leerlingen (en ik) was een ideale ontspanning om een weldoende sfeer te scheppen. Ook badminton en petanque waren welkom en natuurlijk zingen en dansen. Een van de profs schreef een toneel en richtte een koor op: de griots, begeleid met tamtams. Ik geniet er nog van: als twee jonge mannen tegen elkaar in op de tamtam trommelden, speelden ze toneel zonder woorden. Hun gezichten en ogen en gestes spraken boekdelen. Ze gaven vrij uiting aan al hun gevoelens bij dit spel; ze begrepen elkaar zeer goed. Ik begreep op mijn manier de betekenis van hun spel. In het warme seizoen speelden we volley in volle zon. We maakten de lesroosters zo op dat er elke dag tijd was voor een partijtje. Een barometer voor de sfeer!

Een uitgewerkt systeem

Af en toe kwamen leerlingen zeggen: "onze pot met rijst is halfleeg" of "mijn bloes is weg (on a déplacé ma blouse)". Zeg nooit: 'is gestolen', nee: 'is verlegd'; dit betekent: is van eigenaar veranderd. Hoe werkte het internaatsysteem? Het geheim van de groepsindeling was waarschijnlijk het stamverband, dat ze aan blanken niet prijsgeven. Elke leerlinge bracht in hun groepje voedsel of geld in. Maar als een van hen niets kon inbrengen, werd dat meisje uitgestoten. Welke truc vond deze dan om de honger te stillen? Tijdens de les, dringend naar toilet... en rap wat uit de groepspot eten. En waarom een bloes verduisteren? Meisjes met rijke nonkels in de stad, hadden geld en kochten mooie bloezen met kant op de markt. Eigenlijk verspilden ze hun geld om te tonen dat ze méér waren dan een dorpsmeisje.

We installeerden een systeem met de bedoeling: wie niets had, kreeg een bepaalde som op haar naam. Wie veel had, kreeg wekelijks slechts een beperkte som om naar de markt te gaan, zodat er geen bloezen konden gekocht worden om dorpsmeisjes jaloers te maken. In de dorpen was immers geen geld ter beschikking. Daarna werd er niets meer ontvreemd.

Salongo : bevel van Mobutu

Om de veertien dagen was er verplicht onbezoldigd werk ten gunste van de gemeenschap. Voordat de brousse in brand werd gestoken moest het metershoge dorre gras langs de weg weggekapt worden met de machette. Ik heb nooit last gehad om de leerlingen aan het werk te krijgen. Ik liep voorop en riep: 'wie me lief heeft, volg mij!'. Ik mat 10 grote stappen af: jij hier. Verder weer 10 stappen, tot de laatste leerlinge. Wie eerst was moest niet ver lopen en had het werk vlug klaar. En weer zingen en zingen. Leuk werken!

In het regenseizoen kwam er soms een halve berg grond naar beneden gegleden op de weg. Ook dat was gedeeltelijk werk voor de leerlingen: met het kappertje (la houé) de grond wegwerken. Een zware karwei. Hierbij hielpen de mannen, want soms lagen er bomen dwars over de weg.

Voedselschaarste:

Een Kongolees is heel fier. Nooit zou een meisje komen zeggen: ik heb honger. Maar als

de oogst was mislukt en er algemeen weinig voedsel was te vinden – vooral bonen – dan begonnen ze allemaal tegelijk met de vuisten op de lessenaar te kloppen: ‘nous avons faim!’ (we hebben honger). Ik smeekte de Heer om hulp en... er kwam hulp: eens kwamen er zakken rijst van een hulporganisatie; een andere keer kwam een grote hoeveelheid doosjes vis toe en gedroogde vis; nog een andere keer kwam er sojabloem. Die smaak kenden de leerlingen niet. Ze weigerden om met die bloem hun maaltijden te bereiden. Met een monitrice vond ik een inlandse manier om er broodjes van te bakken en... het smaakte lekker!

Bijgeloof?

Als ik in Matadi kwam en er bleef wat tijd over vooraleer de camionnette kon vertrekken, wandelde ik tot in de wijk Muanza. Daar woonde de moeder van een van de profs. Dat er een blanke vrouw op bezoek kwam, was blijkbaar zeldzaam. Nadien vertelde zoon-prof me: “We hadden één zus en die is jong gestorven. Mijn moeder gelooft dat jij haar weergekeerde dochter bent. Waarom zou je anders zo vriendschappelijk zijn?” Wat me diep aangreep was de overtuiging dat er in de hemel enkel ‘blanke’ mensen zijn. Alle heiligenbeelden, ook van Jezus en Maria hadden toen een blank gelaat. Wat hadden we bereikt met onze blanke heiligen? Ik heb de beelden genomen, stukgesmeten en... vervangen door artisanale houten beelden van Kongo zelf.

Er was een kameleon gevangen en ze kwamen er mee af op een lange tak. Ik pakte het bange beestje dat meteen van kleur veranderde. Dat is natuurlijk geheimzinnig. Ik zag de verwondering in de ogen van de kinderen. Wat zat daar achter? Zij mogen een kameleon niet aanraken, want dan veranderen ze van sekse. ‘Ik blijf toch een vrouw, dat zie je toch!’ lachte ik. Ze zochten een verklaring: “Jij bent een blanke”.

Er was een droevige vorm van animistisch geloof. Jong sterven is tegennatuurlijk, dan werd er een reden gezocht. Er was een tweeling geboren in de materniteit, één kindje stierf. De oudsten van het dorp kwamen samen in het forum. Urenlang werd overlegd om uiteindelijk te beslissen wie bezeten was door een kwade geest. Die persoon moest sterven! Altijd hetzelfde: na een ongewoon sterfgeval volgde een tweede. Meestal werd een zwakke of oudere persoon als slachtoffer aangeduid.

Schroom om een ‘schuldige’ van kant te maken, was soms ver te zoeken. Onze chauffeur is zo verdwenen: een vrouw had in het eten fijngestampt glas gemengd. Angst was een levende realiteit, je liep altijd kans om als slachtoffer aangeduid te worden.

Een van de profs hield zich aan zijn monogaam huwelijk. Spijtig genoeg was zijn vrouw na een jaar weer zwanger. De regen bleef langer uit dan verwacht. De bonen-oogst riskeerde te mislukken. Wie was de schuldige, de kindoki? De zwangere die de regels niet had gerespecteerd! Ik vernam dat de vrouwen van de omliggende dorpen hadden besloten de schuldige met verwensingen voort te jagen tot aan de waterpoel om haar daarin te stoten. Met aandrang heb ik toen de hemel gesmeekt om regen. En... de dag dat het spektakel zou gebeuren, begon het te regenen. Wat heb ik de Heer gedankt en geprezen!

Een ‘kindoki is iemand die oorzaak is van ziekte of dood of ongeluk, vooral binnen de stam, de uitgebreide familie. Iemand die verdacht wordt jaloers te zijn, en mogelijk een vervloeking uitsprak, woorden die uit een kwaad hart komen. Zo’n woorden missen nooit hun uitwerking volgens hun geloof en overtuiging. Het komt er op aan

de kindoki te vinden. Zo werd er een jongen van 12 jaar naar het hospitaal gebracht. Hij was na de zondagsmis nog te voet naar het dorp gegaan. Op maandagmorgen kon hij bijna niet meer ademen, hij leek te lijden aan pneumonie of bronchitis, doch hij had geen koorts, haalde zelfs geen 36°. We zagen dat hij stervende was. Wat was er gebeurd? De ouders werden ondervraagd: "Heb je de jongen iets gegeven?" – Natuurlijk zegden ze nee, 5 minuten later was de jongen overleden. De directeur van de lagere school zei me: "Sinds een paar jaar had de jongen een hartziekte. Als ik zag dat hij een aanval kreeg, zond ik hem naar het dorp en de ouders hebben steeds goed voor de jongen gezorgd". Natuurlijk waren ze telkens de 'feticheur' (inlandse genezer) gaan raadplegen en... de jongen moest dan 'sisal' (verdovend planten-aftreksel) drinken. Een paar jaar heeft hij het volgehouden. Waarschijnlijk hadden ze hem nu een te grote dosis gegeven. En dan werd er een kindoki aangewezen en waren er twee doden. In Beneden-Congo mag een vrouw slechts om de 2 jaren een kind hebben. Wordt deze regel overschreden, dan wordt ze verjaagd. Geregelde polygamie wilde de vrouw oorspronkelijk beschermen tegen zwangerschap, zodat ze haar baby 2 jaar kan voeden. Als de familie geen kind meer wil, moet de baby sterven.

*Rustend voor een
arachide plantage.*

Bezweringspraktijken

Regelmatig was er een voetbalmatch tussen de leerlingen van de paters en de leerlingen van een nabijgelegen protestantse school. Wat gebeurde er dan? Er werden 'fetichen' gestoken op de hoeken van het voetbalveld. Fetichen maakten ze zelf: wat samengebonden haar of een beentje of... Wat telde was de bezweringsformule. Dan afwachten welke God de sterkste was. Tijdens de match zagen ze Pater Gaston heen en weer lopen aan de kant van zijn leerlingen. Angst verlamde de tegenploeg. Kingoma won: onze God was dus de sterkste!

Enkele meisjes hadden een tuintje aangelegd om aardnoten te planten. Ook zij staken fetichen rond hun tuintje. Niemand zou het aangedurfd hebben om aardnootjes te stelen uit dat tuintje!

We hadden een internaatmoestuin aangelegd, zonder fetichen. Wat moest ik vaststellen? Ik vond de omheining eromheen op enkele plaatsen stuk en maniokbladeren stiekem geplukt.

Om het ware leven in Kingoma te proeven, wil ik enkele passages uit mijn brieven laten spreken.

Begin 1969: Ik vertelde over mijn jongste broer. Van 's morgens 5 tot laat in de avond met de camion op de baan, dan 's avonds nog wat in het huishouden helpen: kleintjes naar bed brengen, afwassen. Hun reactie: 'Moet je broer helpen in het huishouden?' Spijtig genoeg is het de vrouw zelf die geen verandering wil. Zij hecht zich aan de overgeleverde tradities, met duizend en een regeltjes en taboes. Gewoonterecht is een taai beestje. In een dorp zag ik hoe de vrouw de tafel dekte voor haar 'heer'. Meneer kwam binnen, ging aan tafel zitten en... de vrouw zat op de grond op een matje te eten, kinderen rond haar om de restjes bijeen te scharrelen en de kippenbeentjes af te knabbelen. Zelfs in Kinshasa heb ik dit meegemaakt. De man was nochtans een hoge beambte. Ik mocht mee aan tafel, maar de vrouw weigerde pertinent mee aan tafel te komen. Zij bleef in het kookhokje eten.

30 maart 1969: Een brief uit België met het trieste nieuws dat Zr. Gaudentia stervende is. Ik had haar zo graag nog eens gezien, mijn bovenste beste collega. Ik kon de tranen niet weerhouden. De leerlingen hadden gezien dat ik had geweend. Eén van hen kwam naar mij: Pourquoi pleurez-vous? Ik kon enkel prevelen: Sr. Gaudentia. Het meisje, liep naar buiten en begon te huilen en te roepen, zoals ze doen voor een dode. Het gehuil vermenigvuldigde zich. In een oogwenk deed dit bericht de ronde. Na een halfuur werd het stil. Ai, het doet pijn, die kreten van de Kongolezen.

20 april 1969: Een brief van broer Raf met wat wereldnieuws. Radio Brussel konden we slechts ontvangen met heel veel gekras en storing. De familie van de zusters stuurden maandelijks 'Het Volk' en 'Zie'. Je zou hen moeten bezig zien als deze bladen toekomen! Heel stil wordt het dan, elkeen is verdiept in de lectuur.

De profs volgen de politieke, economische informatie op radio Kinshasa en Brazzaville op de voet, en komen daarna hun licht opsteken bij mij. 'k Moet dan steeds beginnen met hun schoolkennis en opvattingen over België en Europa wat recht te trekken en aan te vullen. Soms volgt er dan een geanimeerde discussie. Daar houden ze van!

Ik heb me geabonneerd op 'Congo-Afrique' en 'Croissance des jeunes nations': wetenschappelijke, culturele tijdschriften, die ik ter beschikking stel van de profs. Doch ze laten deze informatie ter zijde liggen. Ze zijn meer afgestemd op mondelinge verhalen en hebben een fantastisch geheugen. Ze zien alles vanuit hun eigen structuren, en zijn er vast van overtuigd dat Vlamingen en Walen twee verschillende stammen zijn : elke stam heeft zijn eigen grondgebied en taal en tussen stammen is er ingewortelde rivaliteit. Zo vertalen zij de Vlaams-Waalse kwestie waarover ze ook hier horen.

Pasen! 'k Heb vakantie genomen: gelezen, gediscussieerd, Kikongo gestudeerd... En met de weesjes gespeeld. 'Situkwenda ku Visi?' (Gaan we naar de Visi?) - 'Yobila ku Visi?' (ons wassen in de Visi?) - en meteen weg! De Visi is een verzameling van water diep in het dal, vooral in het hete regenseizoen loopt het bekken vol. Spijtig had ik geen zwempak mee naar Kingoma. Ik kon dus enkel tot de knieën in het water. Voor de Kongolezen geen probleem: 'Baka lele, ma soeur!' Neem een pagne: een lap stof om rond het lichaam te draaien. Voor de kleintjes is het nog eenvoudiger: broek uit, kleed uit... en poedelnaakt het water in.

Tijdens de vrije uurtjes loop ik graag tot aan de rand van het plateau, mijn Bijbel in

de hand. Bij helder weer kan ik de Kongostroom zien tussen de ronde toppen van het Kristalgebergte door, zoveel kilometers hier vandaan. Het is er stil, enkel het geluid van vogels en het geritsel tussen het hoge broussegras.

07mei 1969: Drie dagen op reis met de jeep van Kingoma naar Matadi en vandaar naar Mbanza-Ngungu. Twee steden op 200 km afstand, aan de overzijde van de Kongostroom gezien vanuit Kingoma. De asfaltweg slingert tussen eindeloze bergen, met enkele zeldzame huisjes in leem-klei of baksteen. Hier wonen hoofdzakelijk Angolese vluchtelingen (ook Kikongo's). Deze streek is economisch nochtans vooruitgeschoven. Er is een cementfabriek in Lukala, een suikerfabriek uit Moerbeke, een veeteeltuitbating met slachterij Van Lancker van 30.000 koeien. Hier en daar uitgestrekte valleien tussen de bergen, maar niet geschikt voor de landbouw: er is enkel savanne (brousse), eindeloze oppervlakten gras van 2 m hoog met hier en daar een zeldzame boom. En hier zijn veel moerassen, kweekplaatsen van de malariamug en zeer ongezond.

Over 6 km slingert de weg tussen hoge bergwanden, zeer scherpe haarspeldbochten, kort op elkaar. Overdag slinger je er zomaar door maar als het donker is... Het is altijd mogelijk dat er een tegenligger komt en de camions met hun grote koplichten verblinden je...

Ik moet dringend naar Mbanza-Ngungu om de dossiers van het onderwijzend personeel in orde te brengen. Het regent in Matadi. Dat betekend drie uren ploeteren door de 'pottetop' (slijk waarin de wielen beginnen rond te tollen) – en dat 100 km ver. Gelukkig is het een jeep met dubbele aandrijving.

Op 2 juni beginnen de officiële examens: 2 dagen schriftelijk, 1 dag mondeling, 1 dag lesgeven, 1 dag praktijk. Op 7 juli om 10 uur is het proclamatie. Elke leerlinge moet 2 proeflessen geven en er zijn 26 kandidaten! 'k Ben lid van de examenjury maar ook de lessen van 1e en 2e jaar Pédagogie Ménagère moeten doorgaan; ondertussen moeten ook deze leerlingen op de examens voorbereid worden.

Ik leef uur na uur en slaap voldoende. Ik kan 's avonds niet doorwerken, want er is geen licht: om 6u PM donker – om 6u AM licht. De motor wordt afgezet om 21u. Vooraleer het licht wordt gedoofd, ga ik naar de slaapzalen om met de meisjes even te bidden en hen goede nacht te wensen. Dan is het pikdonker en kijk ik naar de sterrenhemel. Magnifiek! Zoveel sterren! Als het volle maan is, kan ik buiten lezen, zoveel licht geeft de maan hier.

In de verte ontwaar ik soms een flauw lichtschijnsel: daar is een dorp; in het Kristalgebergte bestaat een dorp uit een 5 à 10-tal huisjes, gebouwd op de voorvaderlijke grond. Wie naar de stad is verhuisd, zal rond de leeftijd van 40 jaar toch zorgen een huisje te bouwen in 'zijn' dorp, want elk wil bij zijn voorouders zijn om er te sterven en begraven te worden. Ik heb enkele keren een nachtwake meegemaakt bij een overledene. De open kist (een grote houten bak) stond midden in het huisje op de grond. De overledene lag erin op een laag nieuwe dekens. Wenende vrouwen stonden rond de kist met witte zakdoeken over het dode lichaam te wuiven. Wij schaarden ons achter de vrouwen en zongen in Kikongo christelijke liederen. Dan de begrafenissen naar een hoek van het dorp: twee stappen voorwaarts, een achterwaarts, zingend naar het kerkhof. Geen zerken maar bomen: zo leeft de overledene verder.

Grond kun je in Kongo nooit kopen of verkopen. Grond behoort aan de voorouders sinds eeuwen en daaraan mag je niet tornen. In de buitenwijken van grote steden als

Kinshasa, wordt de grond, die oorspronkelijk van niemand was, toch gekocht of verkocht. Al willen ook zij in hun dorp begraven worden, om rust te vinden.

22 juni 1969: 'k Heb deze namiddag een toer gedaan doorheen de brousse waar onze leerlingen studeren. Meteen heb ik weer een inlandse gewoonte ontdekt. De vrouw van de directeur (Lager Onderwijs) had een liaan geplant die als vruchten mooie rode reuzenbonen geeft. 'k Vroeg aan de leerlingen of ze die bonen eten. Nee, je moet zo'n boon aan een lint hechten en rond je lenden doen om niet te vermageren. Ik lachte: goed, ik steek drie bonen in mijn zak, morgen zie je dan het effect! Gek bijgeloof... .

Hier zijn nog slaven. Je bent slaaf als je de naam van jouw stam niet kent; dan hoor je nergens thuis.

Zo passeerden we op de weg van Kingoma naar Matadi een paar dorpen met slaven. Voordat de missie bestond was er enkel een voetpad doorheen de brousse naar de haven van Matadi: goederen werden van en naar de haven gedragen, op het hoofd. Zo zijn ook de gebouwen op de missie tot stand gekomen. Onderweg moesten de dragers overnachten en... vrouwen werden zwanger. Die vrouwen met hun kinderen werden slaven. Gelukkig bleven ze bij elkaar en ontstond er een dorpje, waar ze konden overleven.

Naast de gewone solidariteit tussen vrienden en familie, heerst er toch een collectieve hardheid door al die taboes en traditionele reglementen, beheerst door de oudsten van het dorp. Om dit gezag te ontlopen, zoeken de jongeren hun weg in de stad, om toch wat vrijheid te hebben, alhoewel velen daar ook verloren lopen en in de prostitutie belanden. Zelfs een diploma is geen waarborg om werk te vinden. Als de economie mank loopt, wordt er weinig werk gecreëerd. Bovendien komen de ouderen vlug te weten of een neef of kozijn betaald werk heeft gevonden. Een oudere heeft het recht om het even wat op te eisen bij een jongere. Hoe kun je dan een zekere welstand bereiken?

De leerlingen doen examen. Nog een week en ...uitblazen! Afwachten welke profs we volgend jaar krijgen. Dat hangt van de inspecteur in Mbanza-Ngungu af. Een van de profs heeft een stommitieit begaan. Hij stond bij de deur leerlingen het antwoord in te fluisteren tijdens het mondeling examen van de finalisten, en we zaten met twee officiële inspecteurs aan de jurytafel. Ikzelf kon niets voor hem doen. Hij werd geschorst en mag geen les meer geven.

10 juli 1969: 't Is vakantie, maar 'k ben nog geen seconde vrij geweest. Elke dag kandidaten voor het toegangsexamen, ik werk door tot in de late avond. Reeds een 20-tal kandidaten zond ik wandelen, een 30-tal zijn aanvaard, en 't is pas de eerste week van de vakantie. Deze meisjes komen zelfs van Kinshasa (450 km ver) naar de brousse solliciteren voor een plaatsje op school. Je kan de rapporten, vooral van officiële scholen, weinig vertrouwen. Ze vinden allerlei trucjes om behaalde punten of de naam te wijzigen, soms wordt een familielid begunstigd, wat door het toegangsexamen aan het licht komt natuurlijk.

27 juli 1969: 'k Wacht nog op mijn eerste vakantiedag. Steeds maar leerlingen die een plaats komen vragen, er zijn veel te veel kandidaten. Spijtig, maar de eisen van het onderwijs liggen hoog, niet vergeten dat we onderwijzeressen vormen tot het 4^e studiejaar. Ik had 40 boeken besteld en ik moet er weer bijbestellen. Ik ben 2 dagen op reis geweest om schriften te vinden en heb er toch 2000 kunnen kopen.

Van mijn peter mag ik een papiersnijmachine kopen, maar 'k moet er zelf naar zoeken. Ik heb ook een kopieermachine gevonden. Hoeveel uren ik reeds besteed heb om kleurpotloden te sorteren, om elke leerlinge er enkele te geven. Dan nog zakjes stikken en nummeren, zodat controle mogelijk is op het einde van het schooljaar. Wie iets kwijt is of beschadigd heeft, moet een vergoeding betalen.

De bouw van 2 huizen is begonnen; dat betekent cement en golfplaten halen naar Matadi, stenen maken met grind en zand uit de rivier in het dal, stenen uit de rots kappen voor de fundamenteën. Foragrigo (bosontginning en houtzagerij) zal de planken op de gewenste lengte zagen. Met een paar miljoen doe je niet veel, vooral de cement is zeer kostelijk.

19 augustus 1969: We zitten volop in het droog seizoen; de zon laat zich maar zelden zien; een pull kun je nu best verdragen, ook al is het nog 18°C. De lucht is zwanger van vochtigheid en toch staat alles te verdrogen, behalve in onze moestuin, want wij hebben water om de groenten te besproeien.

Ik ben in Mbanza-Nungu voor een sessie in 'globaal lezen en elementair rekenen'. Sinds zaterdagmorgen ben ik op reis, deed gisteren 9 uren trein van Matadi naar Mbanza-Ngungu. De trein haalt een record van 20 km/u. Gelukkig kan ik morgen mee met een camionnette tot Kimpese, waar ik kan overnachten, donderdag met de auto tot Matadi en ik hoop daar de camionnette van Kingoma te treffen om vrijdag in de nacht thuis te geraken.

17 oktober 1969: Ik sta nu als blanke helemaal alleen op school met het Kongolese personeel: 3 profs en 2 monitrices. 't Gaat goed, het personeel is een en al toewijding. Vrijdag is een heel zware dag: elk uur in de klas. De leerlingen gaan toch zo snel vooruit met hun handwerk! Met de naaimachines trekken ze hun plan. Ik mis patroontjes voor kinderkleding en voor shorts en voor eenvoudige bloezen... en een boek met brei- en haakmodellen in het Frans. Het wordt wat veel voor mij: huishoudelijke vakken, pedagogische vorming... het werk op het land dirigeren is ook voor mij. We hebben geen meststoffen en de leerlingen moeten compost transporteren met hun emmer op het hoofd. Heel het stuk grond moet dan met een kapper (la houe) omgewoeld worden en op bermen gelegd, zodat het water van de stortregens ertussen kan vloeien. Zoniet wordt al onze goeie grond naar de vallei mee gespoeld. Op de gepaste tijd planten we dan aardnootjes en maniok.

Noch profs noch monitrices zien het verschil tussen vruchtbare en onvruchtbare grond. In de dorpen wordt aan elk gezin een stuk grond aangewezen door de chef. Hier wordt het tweeslagstelsel toegepast: een stuk beplanten, een stuk braak laten liggen. Ze zien aan de hoge matiti (hoog hard gras, soort riet) of de grond voldoende voedsel heeft verzameld om beplant te worden.

Het weekend in Kingoma is van zondag na de Eucharistieviering tot maandagavond. 'k Heb een quiz samengesteld voor de leerlingen die op school bleven, een 80-tal. Verdeeld in groepjes van vijf kregen ze vragen op te lossen. Ze hebben gekoerst tot het zweet van hun zwarte snoetjes dreef. Om ter best en om ter eerst! De laatste opdracht was een dans op de officiële slogans van Kongo. Leuk! Echt een geslaagde namiddag. Als geschenk heb ik bloem, olie en suiker gegeven om 'mikati' (oliebollen) te bakken. Dat was een verrassing! Ze waren uitzinnig van vreugde en zongen en dansten: 'Bana ba Andrea' (de kinderen van Andrea)!

Gisteren een leerlinge voor 8 dagen naar huis gestuurd, omdat ze dwars was en bedrogen had tijdens de schriftelijke proeven. 14 dagen geleden een van de beste leerlingen voorgoed moeten wegzenden: zwanger. Dat gebeurt af en toe: om geld te hebben zenden de ouders hun meisje naar een oom in de stad, die verwijst hen naar een 'zekere' meneer (één zaïre per keer: toen 100 BF). Het gevolg kun je raden.

16 november 1969: Het is zondag en het regent sinds vannacht. 'k Heb me buiten onder de veranda geïnstalleerd. Plots komen enkele leerlingen bij me: Marthe is zwanger. Reeds de derde. Resultaat van de vakantie... Even met haar praten en dan ... het onvermijdelijke: wegzenden. Het doet mijn hart pijn. Een goeie leerlinge begint een ongelukkig leven, waarschijnlijk prostitutie, zoals haar moeder.

Jonge mensen baren steeds zorgen. Vergeet niet dat hier op het plateau jongens en meisjes en profs ongeveer dezelfde leeftijd hebben. Het is onmogelijk om alles te zien en te weten en te vermijden...

Pater Gaston is thuis en we lossen kruiswoordraadsels op. We zijn hierin zeer bedreven en worden begeleid door mooie muziek (bandopnames). Ondertussen eet ik aardnootjes. Het planten is gedaan. En rap dat de plantjes groeien! Een paar dagen en je ziet de blaadjes al. Het nadeel is dat je het zaad niet kunt overhouden voor het volgend jaar. Niets bewaart. 'k Had 3 zakken aardnoten (nog in de schelpen) gekocht, 2 zakken ervan verplant. De rest moet je vlug opeten, want na een paar weken zijn ze tot stof verpulverd. Spijtig want het zaad moet je duur betalen.

't Is tijd om de leerlingen slaapwel te gaan wensen...

Zr. Andrea Van der Linden
(wordt vervolgd)

Kingoma: Met leerlingen in de brousse

Zelfstandige naamwoorden met “N”

Een nieuwe Info betekent ook een nieuwe lading dialectwoorden, en nu zelfs een nieuwe letter. Naar goede gewoonte beginnen we met de naamwoorden. U zal zien, dat we eigenlijk weinig ‘originele’ woorden met een n in het dialect hebben, maar vooral klankverbasteringen.

Nachtkarre, nachtuil: iemand die vooral 's nachts leeft - komt van de uitdrukking *met de nachtkar naar huis gaan*

Nachttaufelken: nachtkastje

Naffel, naugelbuik: navel

Naftepomp: benzinepomp

Naftenbak: benzinetank

Napken: tafelkleedje

Naugel: nagel

Naulde: naald

Neep, neepken: kneep, knijp - een *neep* was oorspronkelijk een kleine fout in een weefsel, waar de draden niet goed over elkaar geslagen zijn

Negerinnetetten: koekje met chocolade en meringue, ook *negerzoenen* genaamd

Neiërstigheid: ijver, naarstigheid - *allez, de neiërstigheid gewenst!*

Neinaugel: nijdnagel of dwangnagel: stukje verharde huid naast een nagel. Aangezien dit ongemak in het Frans *envie* heet, is er een verwantschap met het woord (be)nijden. Wat iemand met een nijdnagel benijd wordt, is niet duidelijk

Nerfkes: kleine sierplooitjes - verwijst naar een oneffenheid, bv. in hout

Nesteling, nestel: schoenveter, maar ook erekoord op de schouder van een uniform

Nestpan: rode aarden schaal waarin duiven nestelen

Nettendraad: afrasteringsdraad met mazen, ijzergaas

Netzak: een soort boodschappentas van netwerk

Neusdoek: zakdoek, hoofddoek in tipvorm, die om de schouders geslagen wordt

Neute: een zeurkous

Nikkel: nikkel - *en ik mijnen nikkel moar afdroan...*

Nikkelgaald: pasmunt, muntstukjes van weinig waarde

Nietop: deugniet

Nietweiërd: nietsnut

Nijdegoard: nijdas

Nijper: tang - *ik zet 'n em de nijper op de steiërt* betekent zoveel als ‘ik had hem in de tang’

Nijperken: druksluiting

Noad: naad

Noadust: nadorst

Noagrief: naaigerief

Noakommelingsken: nakomertje

Noamauk: namaak

Noasiebaas: natiebaas, aandeelhouder in een natie

Noaste: naaste

Noaster: naaister - zowel de lange *a* als de tweeklank *ai* worden als *oa* uitgesproken

Noega: noga (snoep)

Non: kloosterzuster, ook een soort tol (kinderspel)

Nonnezieël: koord om de tol te doen draaien

Noteleier: notelaar

Numero: nummer - van het Franse *numéro*

Nuuëd: nood

Nuun: noen, middag - *ontauën van ten twaalven tot uëg nuun* betekent nogal vergeetachtig zijn

Nuus, nuuskes; nieuws, nieuwtjes - *is er giën nuus?*

Nuuvjoar: nieuwjaar

Nuuvjoarsauvend: oudejaarsavond

Nuuvjoarsbrief: nieuwjaarsbrief met wensen

Nuuvjoarsmoand: januari

Maar intussen staat de zon hoog aan de hemel en maken we ons op voor een zomer vol buitenactiviteiten. *Tot noaste kieër!*

Annemie Bogaert & Etienne De Meester

Sinaainaren die stierven in 1962

Onder Sinaainaren verstaan we de personen die er verbleven bij hun overlijden, deze die er lange tijd hebben gewoond of deze die er geboren zijn.

-januari

- 04 Julia Paradis (E. Z. Marie de St. Severin) (77 j.) d. v. Lambert en Francisca Falery, Dorpsstraat (klooster Maria Eerherstel)
- 11 Leontina Van Marcke (58 j.) e. v. Jozef De Weggheleire, Dorpsstraat
- 15 Eulalie De Plukker (74 j.) w. v. Ludovicus De Baere, Vleeshouwersstraat
- 16 Emma Meirte (65 j.) e. v. Alois Smet, † Waasmunster
- 17 Albert Corveleyn (79 j.) e. v. Maria Clementina Pijl, † Melsele
- 18 Louisa Barbara Rooms (88 j.) w. v. Modest Van Driessche, † Lokeren
- 18 Gustaaf Van Damme (72 j.) e. v. Elisa De Wilde, Luitentuit, † Sint-Niklaas
- 21 Cyriel Van Clapdurp (73 j.) w. v. Maria Lambrechts, Hulstbaan

-februari

- 09 Petrus Smet (79 j.) w. v. Maria Van Poucke, e. v. Rachel Van Cauteren, Hulstbaan
- 13 Augusta Van Laere (77 j.) w. v. Jules Weyn, † Munkzwalm
- 17 Maria Coleta Poppe (82 j.) d. v. Pieter en Theresia Beirnaert, Zwaanaarde
- 22 Petrus Alois Baeyens (71 j.) w. v. Carolina Van Driessche, Hulstbaan

-maart

- 31 Camillus Van der Massen E. H. (87 j.) z. v. Joannes Francisco en Maria Buysse, Dorpsstraat (Dries)

-april

- 01 Maria Raes (E. Z. Maria Hermina) (82 j.) d. v. Ferdinand en Livina Steels, Vleeshouwersstraat († klooster Maricolen)
- 04 Silvia De Puyssseleyr (83 j.) e. v. August Smekens, Keizerstraat
- 06 Maria Ludovica De Plukker (85 j.) w. v. Alfons De Baere, Hulstbaan
- 08 Gilbert Frederick De Maesschalck (53 j.) e. v. Elza De Schepper, Kerkstraat Kl.-Sinaai
- 18 Martha Clementina Van Hove (52 j.) d. v. August en Marie Louise Van Damme, Koebrugstraat Klein-Sinaai
- 22 Henricus De Cock (66 j.) w. v. Mathilde Laheyne, e. v. Kanwiszer Leokadia, Tinelstr.

-mei

- 21 Gustavus Van Peteghem (58 j.) w. v. Maria Beirnaert, Tinelstraat
- 22 Bruno Adelard De Bruyne (65 j.) e. v. Anna Maria De Beule, Kerkstraat Klein-Sinaai
- 24 Elodie Van De Vijver (61 j.) w. v. Georges Ryckaert, Leestraat
- 26 Cesarina Van Goethem (76 j.) w. v. Cesar Naudts, Tinelstraat

-juni

- 03 Alfons De Cock (92 j.) e. v. Prudentia Onbekent, Stenenmuurstraat
- 05 Gilbert De Wilde (44 j.) e. v. Leonia De Wilde, Leestraat, † Sint-Niklaas
- 08 Fideel Van den Bossche (81j.) z. v. Franciscus en Joanna De Maen † Doorslaar
- 13 August Van Goethem (80 j.) z. v. Henri en Maria Duverger, Vleeshouwersstraat
- 17 Camillus Vercauteren (83 j.) e. v. Catharina Notenbaert, Luitentuit
- 19 René Van Grembergen (65 j.) e. v. Maria Coleta Zaman, Tinelstraat
- 19 Louis De Gols (41 j.) e. v. Margriet Van Bossche, † Belsele
- 23 Leonia Ongena (83 j.) d. v. Karel Lodewijk en Maria Verschelden, Heirstraat
- 29 Vedast Buck (52 j.) w. v. Alice Bruggeman, † Daknam

-juli

- 04 Cyriel Pauwels, (95 j.) w. v. Anna Van Oevelen, w. v. Lucia Van Dun, w. v. Maria Van Overloop

- 04 Augusta Maria Van Puyvelde (54 j.) e. v. Jean Baptiste Joos, † Sint-Niklaas
 09 Raymondus Haelterman (80 j.) z. v. Desire en Alicia De Bruyn, Dorp
 15 Augusta Bocklandt (67 j.) w. v. Gustaaf Rooms, e. v. Frans Windey, † Sint-Niklaas
 12 Petrus Augustinus De Permentier (96 j.) w. v. Leonie Windey, Molenstraat
 17 Frans Meul (94 j.) w. v. Pharaïlde Sturm, Burmstraat
 21 Leo Meirte (72 j.) w. v. Martha Van Puyvelde, e. v. Hendrica Boschman, Statiestraat
 24 Cesar Smet (58 j.) e. v. Yvonna Notenbaert, Luitentuit
 28 Edgard Vlaeminck (58 j.) w. v. Zulma Van Hecke, e. v. Maria Audenaert, † Lokeren

-augustus

- 01 Frans Domien De Wilde (68 j.) e. v. Irma Maria Baecke, † Waasmunster-Ruiter
 05 Bruno Juliaan Van de Putte (56 j.) z. v. Alois en Philomena De Letter, Kapelstraat
 Klein-Sinaai, † Sint-Niklaas
 06 Catharina Gysel (3 j.) d. v. Emiel en Maria De Plukker, Hulstbaan
 11 Nestor Leys (24 j.) z. v. Remi en Laura De Baere, Leestraat, † Kehl am Rhein
 20 Angela Michiels (66 j.) w. v. Kamiel De Weggheleire, Dorp, † Antwerpen
 26 Maria De Waele (84 j.) w. v. Benedikt De Wilde, Leestraat

-september

- 07 Marie Elodie Buyle (88 j.) w. v. Alois Van Bocxlaer, Vleeshouwerstraat
 10 Emma Maria Cortvriendt (63 j.) w. v. Edmond De Letter, Kapelstraat, † Kl.-Sinaai
 14 Alois Vlaminck (70 j.) e. v. Coleta Van Aerde, Hulstbaan
 17 Benedict Polfliet (85 j.) w. v. Maria Windey, Vleeshouwersstraat

-oktober

- 06 Joanna Lanens (77 j.) (E. Z. Marie de St. Gommaire), d. v. Perdo en Maria Van Rompay,
 Dorp (klooster Maria Eerherstel)
 08 Petrus Bernardus De Permentier (86 j.) w. v. Maria De Gols, Vleeshouwersstraat
 16 Petrus Van Clapdorp (77 j.) e. v. Joanna De Clerck, Vleeshouwersstraat
 26 Jozef Baart (72 j.) w. v. Zulma Schobijn, Zwaanaardestraat
 26 Maria Van den Berghe (47 j.) e. v. René De Leenheer, Hooimanstraat

-november

- 01 Cyriel Stremersh (79 j.) e. v. Emma De Schepper, † Belsele
 03 Valerie De Beleyr (76 j.) w. v. Henri Hoste
 05 Prudentia Onbekent (85 j.) w. v. Alfons De Cock, Stenenmuur
 05 Emma Vercauteren (72 j.) e. v. Cesar De Cock, Zwaanaarde
 10 Theofiel Van Bossche (76 j.) w. v. Leontine Braem, w. v. Clementina Brandt, Hooimanstr.
 11 Gabrielle Virginie Vanlange (76 j.) e. v. Eugeen Bruyninckx
 19 Theodoor Van Gremberghen (65 j.) e. v. Emerentia De Loose, Vleeschouwersstraat
 24 Jozef Modest De Wilde (69 j.) e. v. Irma Buytaert, † Daknam
 27 Maria Jozefa Ludwina Vercauteren (75 j.) e. v. Ildefons Zaman, Tinelstraat

-december

- 02 Joannes Franciscus Roels (77 j.) w. v. Maria Van Osselaere, Hulstbaan
 05 Theofiel Van Osselaer (67 j.) w. v. Irma De Cock, Statiestraat
 08 Augusta Maria Raes (81 j.) w. v. Pieter Jan Van den Bossche, Leebrug
 08 Maria Paulina Linthout (80 j.) e. v. Edgar De Bock, Stenenmuur
 13 René De Vleeschouwer (57 j.) w. v. Maria Vlaeminck, Dorp, † Sint-Niklaas
 28 Margaretha Noens (41 j.) e. v. Georges Martens, Koebrug, † Klein-Sinaai
 29 Arthur De Wilde (59 j.) e. v. Germaine Van Bossche, Dorp

Georges Tallir

TER GELEGENHEID VAN DE JAARMARKT

OP MAANDAG 29 SEPTEMBER 1930

OM 3 1/2 UUR STIPT

GROOTE

EEUWFESTVELOKOERS

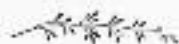
VOOR ALLE NIEUWELINGEN

INGERICHT DOOR DEN VELOCLUB

DE LUSTIGE WIELRIJDERS

MET MEDEWERKING VAN HET GEMEENTEBESTUUR EN BIJZONDEREM

750 FR. PRIJZEN
MET PALM EN PREMIËN

Inschrijving bij Karel Beirens,
lokaalhouder, Dorp, 53, Sinaai.

